

Universitair Netwerk
voor de Care sector
Zuid-Holland

2018

JAARVERSLAG

Met wetenschappelijk onderzoek
de ouderenzorg verbeteren

SAMEN
KENNIS
maken, delen
en toepassen

Met gepaste trots bied ik u dit jaarverslag van het UNC-ZH 2018 aan. De weerslag van een jaar hard werken, met heel veel mensen in Zuid-Holland werkzaam in de langdurige zorg, met passie voor ouderen, hongerig naar nieuwe kennis en niet te beroerd om de handen uit de mouwen te steken. Onze mengelmoes van Leiden, Den Haag, Delft en Rotterdam maakt hele mooie dingen mogelijk!

Kennis maken, delen en toepassen is onze hartekreet, en dat is in 2018 goed gelukt. Hoe doen we dat en met wie? De succesfactoren hebben in dit jaarverslag een gezicht gekregen, wij hebben daarom bewust een aantal van deze parels gefotografeerd en prominent in beeld gebracht. Natuurlijk hebben we een selectie moeten maken, en ik wil de andere parels die we niet in beeld gebracht hebben niet vergeten. Het was fantastisch samenwerken dit jaar!

Het aantal deelnemende instellingen groeit langzaam, maar nog mooier is dat de mate van actieve deelname van de professionals in de instellingen steeds groter wordt. Mooi voorbeeld daarvan was het grote aantal inzendingen van onderzoeksideeën voor de stimuleringssubsidie, en ook de hoge kwaliteit van die ideeën.

Omdat we altijd beter willen, zien we ook de kansen die er in 2019 liggen. Die kansen voelen als een prachtige uitdaging, ook omdat we het met zulke enthousiaste mensen samen mogen doen. We gaan onze thema's, kwaliteit van leven bij dementie, geriatrische revalidatie en palliatieve zorg verder uitwerken, maar daarnaast ook een paar nieuwe wegen verkennen. Zo gaan we ons meer verdiepen in hoe ehealth ons kan helpen betere zorg te geven in de geriatrische revalidatie en de langdurige zorg. Ook gaan we de participatie van de cliënt in het kennis maken, toepassen en delen versterken.

Ons kerndoel is de zorg voor ouderen verbeteren. De link tussen wetenschap en de onderzoeksresultaten met de praktijk is dan ook een belangrijk onderdeel van ons netwerk, ook in 2019. Denk hierbij aan de uitbreiding van de samenwerking met andere kennisinstellingen zoals hogescholen, het inzetten van linking pins en het uitwerken van zorgpaden en interventies uit onderzoek. Daarnaast behouden we natuurlijk de bestaande succesfactoren: kenniscafés, symposia, stimuleringsprijs, onderzoeks-scholing, factsheets enzovoort.

We blijven graag in contact. Houdt u onze nieuwsbrieven, website en sociale media in de gaten?

Wilco Achterberg

VOORZITTER UNC-ZH - HOOGLERAAR OUDERENGENEESKUNDE

Inhoudsopgave

2018 in vogelvlucht	4	Marjoleine Pieper promoveert op STA OPI-onderzoek	23
Met wetenschappelijk onderzoek de ouderenzorg verbeteren	5	UNC-ZH Thema Geriatrische revalidatie	25
De verbinding met het academisch ziekenhuis	7	UNC-ZH Thema Kwaliteit van leven bij dementie	27
Het nut van wetenschappelijk onderzoek	9	UNC-ZH Thema Palliatieve zorg bij dementie	29
De slogan in de praktijk	10	UNC-ZH Symposium 'Op weg naar betere geriatrische revalidatie'	31
Structurele financiering voor kennisontwikkeling ouderenzorg	12	Delen en leren: EUGMS in Berlijn	33
Start Linking pins	13	Het begint bij de organisatie(s)	34
Start Onderzoekers	13	Samenwerkingen	35
UNC-ZH Kenniscafé's	15	'Academic leave' down under: een aanrader	36
Stimuleringsubsidie brengt praktijkvragen boven water	17	Publicaties	38
UNC-ZH Symposium Palliatieve zorg bij dementie	19		
Delen en leren: UNC-ZH op Nordic Congress on Gerontology	21		

Samenwerking in de praktijk

Arjan Lansbergen (Argos Zorggroep)	6	Maartje Klapwijk (Marente)	22
Marleen Goumans (Laurens)	8	Annemiek Overboom (Saffier)	24
Bistra Veleva (WoonZorgcentra Haaglanden)	11	Ad Blom (Pieter van Foreest)	26
Paulien van Dam (LUMC)	14	Arno Doornebosch (LUMC/UNC-ZH)	28
Annemarie de Brabander (Topaz)	16	Abi Akintola (LUMC/UNC-ZH)	30
Lisa Struijk (Aafje)	18	Christa Nanninga (Zonnehuisgroep Vlaardingen)	32
Alma van Meurs (Florence)	20		

2018 in vogelvlucht

10

ouderenzorg-
instellingen in het
netwerk

2

symposia

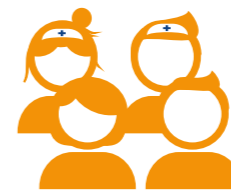
2

kenniscafé's

Communicatie

Huisstijl, website,
sociale media
en kennisdeling

5

Werkgroepoverleg
Wetenschappelijke
onderzoekscommissies

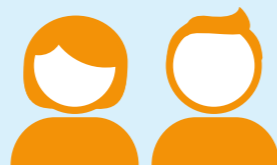
**Aanvullende
subsidies:**

Vanuit
lidorganisaties
(3 projecten:
€ 400.000)

6

onderzoeken op
geriatrische revalidatie

8 stafleden
(3,3 fte)

30

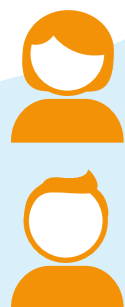
Presentaties,
nationaal en internationaal

9

onderzoeken op
kwaliteit van leven
bij dementie

Kwaliteit
van leven
(2 projecten:
€ 749.000)

29

onderzoekers in het
netwerk

1

proefschrift
Thema: Kwaliteit van
leven

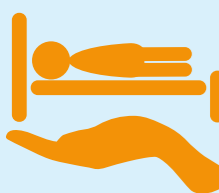
Doel

Verbeteren zorg
voor ouderen

15

Posterpresentaties,
nationaal en internationaal

Palliatieve zorg
(ERC 2 miljoen
euro +
2 projecten
€ 619.558)

5

onderzoeken op
palliatieve zorg bij
dementie

21

wetenschappelijke
publicaties

7

soorten producten voor
implementatieondersteuning
(oa video's, workshops,
handleidingen)

8

bijeenkomsten
themagroepen

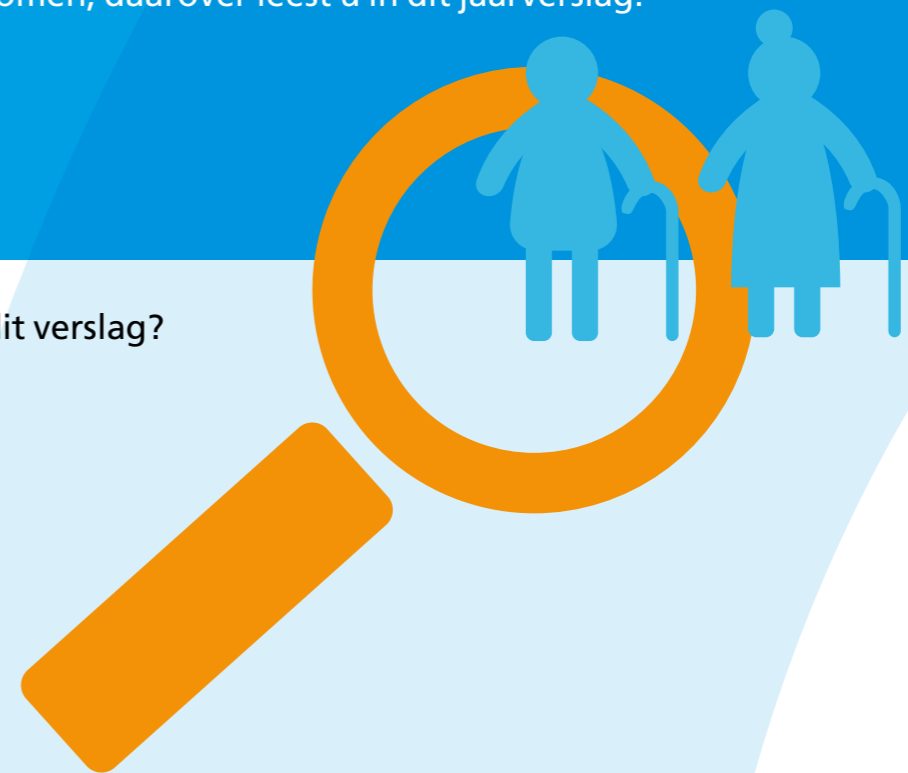
Met wetenschappelijk onderzoek de ouderenzorg verbeteren

Het UNC-ZH is een netwerk van het LUMC en tien (in 2018) ouderenzorginstellingen in Zuid-Holland. Deze 11 organisaties kennen het belang van wetenschappelijk onderzoek voor verbetering van de ouderenzorg. In het UNC-ZH-netwerk zetten zij zich gezamenlijk in om dit **onderzoek te stimuleren, mogelijk te maken en te begeleiden.**

Met een **structurele financiering** (vanaf eind 2017) voor de academische netwerken ouderenzorg geeft VWS een belangrijke impuls aan wetenschappelijk onderzoek in de ouderenzorg. Deze bevestiging van het **maatschappelijk belang** geeft het UNC-ZH meer stabiliteit en duurzaamheid en de mogelijkheid om nog effectiever te kunnen bijdragen aan de verbetering van de ouderenzorg. In 2018 zijn hiervoor al verschillende stappen ondernomen, daarover leest u in dit jaarverslag.

Heeft u vragen over onderwerpen uit dit verslag?
U kunt ons mailen op unc-zh@lumc.nl.

UNC-ZH - Samenwerking in de praktijk

Arjan Lansbergen (Argos Zorggroep)

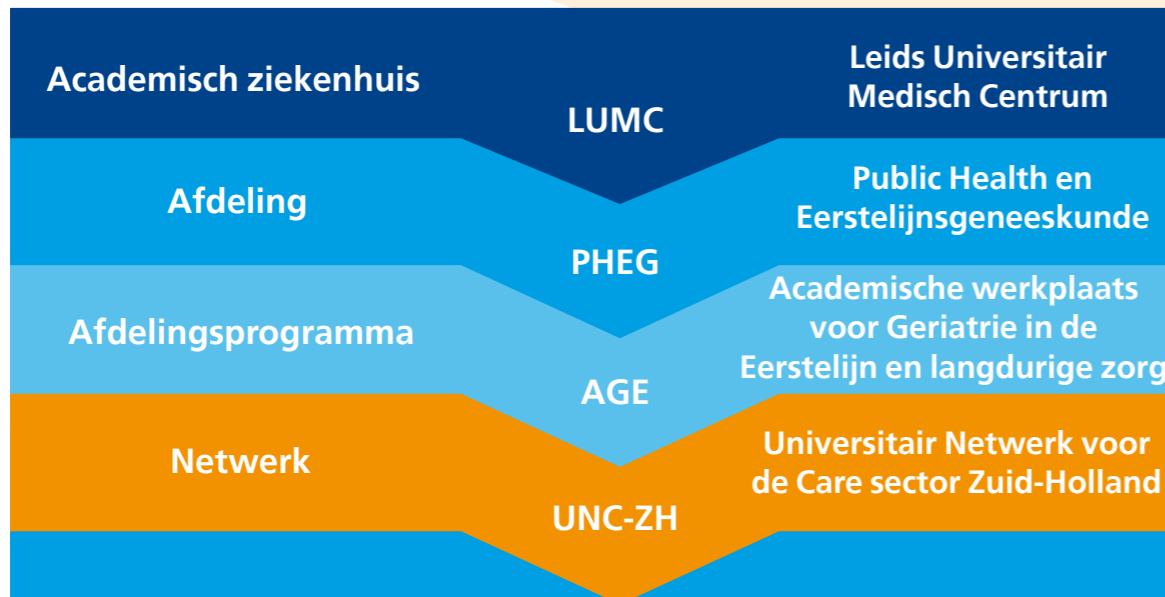
Arjan is geriatrisch fysiotherapeut, zit in de wetenschappelijke onderzoekscommissie, is sinds 2018 linking pin én zit in de UNC-ZH werkgroep Geriatrische Revalidatie.

'Tot afgelopen jaar was het meetplan het voornaamste dat werd besproken binnen de werkgroep GR, er kwam dit jaar ruimte om het breder te trekken. We bespreken nu ook andere thema's, zoals GR zorgpaden. Het is laagdrempelig en je bent met vakgenoten, ieder wil kwaliteitsverbetering in de geriatrische revalidatie. Het is goed om te horen hoe het bij een andere organisatie gaat. Het is echt een meerwaarde dat je van elkaar kunt leren.'

'In 2018 hebben we de voorbereidingen getroffen zodat de applicatie van het Meetplan kan draaien. Het streven is om in 2019 van start te gaan. We richten ons op scholing over het Meetplan (dat Studio GRZ heeft ontwikkeld in opdracht van UNC-ZH) en het vastleggen van de randvoorwaarden, wat is ervoor nodig. Het Meetplan GR is er voor het verbeteren van zorg voor geriatrische revalidanten. Er is nog weinig bekend over de gebruikte uitkomstmaten bij deze doelgroep. We zijn benieuwd naar de uiteindelijke resultaten, het is mooi om hier aan bij te dragen.'

De verbinding met het academisch ziekenhuis

De thema's van het UNC-ZH sluiten binnen het LUMC aan bij de Academische werkplaats voor Geriatrie in de Eerstelijns en langdurige Zorg (AGE). Deze werkplaats voor geriatrie is onderdeel van de afdeling Public Health en Eerstelijns-geneeskunde (PHEG) van het LUMC. Het doel van het

onderzoeksprogramma van AGE is het verbeteren van (de organisatie) van medische zorg aan ouderen, gebaseerd op wetenschappelijke kennis en evidentie. Het UNC-ZH draagt hieraan bij door de zorgpraktijk, het onderzoek en onderwijs/nascholing zo veel mogelijk te integreren.

UNC-ZH

3 thema's van onderzoek

Marleen Goumans (Laurens)

Als trekker van het Innovatieplatform bij Hogeschool Rotterdam en van wetenschappelijk onderzoek binnen zorgorganisatie Laurens zit Marleen Goumans op de juiste plek: 'Dit zijn de plekken waar iets gebeurt: van idee naar project en van idee naar onderzoek. Hier zorgen we voor verandering en verbetering van de zorg voor ouderen.'

Als voorzitter van de Wetenschappelijke Onderzoekscommissie (WOC) ziet zij dat binnen Laurens de onderzoekscultuur weer opleeft. 'We hebben in 2018 hard gewerkt aan ons onderzoeksbeleid. Medewerkers vragen nu ook of ze onderzoek kunnen doen, of eraan kunnen bijdragen. Voor universiteiten ben je als verpleeghuis altijd al een interessante partner, maar met een duidelijk eigen beleid sta je sterker in wat je zelf als organisatie wilt leren.'

'Ik heb niet gekozen voor onderzoek voor alleen de wetenschappelijke kant, maar juist ook om de praktijk verder te helpen. Daarom vind ik die verbinding tussen wetenschap en praktijk zo belangrijk. In 2019 willen we onder andere de toegang tot kennis verbeteren in de organisatie en meer nadenken over eigen onderzoek. Patiënten en familie krijgen hierin ook een steeds serieuze rol.'

Het nut van wetenschappelijk onderzoek

De verwachtingen voor de bevolkingsgroei zijn al wijd bekend: een toenemende oudere bevolking. In Nederland is de verwachting dat het aantal inwoners van 3,2 miljoen inwoners van 65 jaar of ouder in 2017 tot 4,8 miljoen inwoners van die leeftijd in 2040 (CBS, 2017). Tegelijkertijd zal het aantal inwoners dalen. Dit betekent dat er ook minder arbeidskrachten zijn om ouderen zonnodig te verzorgen. Efficiënte zorg is daarom belangrijk.

Bij ouderen spelen bovendien vaak meerdere aandoeningen tegelijk een rol bij het welbevinden en de gezondheid. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een gebroken heup door een val, maar tegelijkertijd ook bloedarmoede of dementie. Dit maakt de zorg vaak complex. De verwachting is ook dat het aantal mensen met dementie zal toenemen met de vergrijzing. Over deze aandoening en de zorg hierbij is nog veel kennis te vergaren.

Wetenschappelijk onderzoek in de ouderenzorg draagt bij aan kennis voor de zorg voor het groeiende aantal ouderen, zodat de zorg efficiënter en effectiever wordt voor de verzorgenden en met name voor het welzijn van de patiënten.

Aantal ouderen ↑
—
Complexe zorg ↑
—
Behoeftte betere kennis ouderenzorg ↑

De slogan in de praktijk

SAMEN KENNIS maken, delen en toepassen

De activiteiten van het UNC-ZH zijn samengevat in de slogan kennis maken, kennis delen en kennis toepassen. Dit klinkt als een brede opgave maar geeft tegelijkertijd, samen met onze drie thema's, een toespitsing op onze taken. Bij elke activiteit richten wij ons op een van deze drie onderdelen binnen onze thema's.

Kennis maken

In 2018 liepen 20 onderzoeken op de drie thema's, ieder in een andere fase van onderzoek. Het kennis maken houdt ook in het stimuleren van onderzoek, het ophalen van vragen uit de praktijk en het begeleiden van de lopende onderzoeken.

Kennis delen

Via het organiseren van twee symposia en een Kenniscafé, presentaties op congressen, factsheets, social media, nieuwsbrieven, interviews en

andere communicatie-uitingen deelden wij zo veel mogelijk de opgedane kennis. Ook deden wij verslag van voorbeelden uit de praktijk via website, social media en nieuwsbrieven. Zo veel mogelijk maken wij de vertaalslag naar begrijpelijke taal met verwijzing naar de wetenschappelijke basis, zodat ieder het kan oppakken. Het kennis delen is gericht op de onderzoekers, de zorg, de cliënten en in toenemende mate het onderwijs.

Kennis toepassen

Door de vertaling te maken naar de praktijk is het mogelijk de opgedane kennis toe te passen. Niet alle onderzoeken lenen zich hiervoor of vragen om verder onderzoek. Met de praktische vertaling maken wij het gemakkelijker om een interventie op te pakken. Voor 2019 is dit een van onze focuspunten.

Bistra Veleva (WoonZorgcentra Haaglanden)

'Na mijn opleiding tot Specialist Ouderengeneeskunde (SO) in Leiden kreeg ik de kans om promotie-onderzoek te doen. Naast mijn werk als SO in het verpleeghuis onderzoek ik het toepassen van ultraviolet licht (UVB) in vergelijking met het standaard toedienen van vitamine D-capsules. Ik kijk hierbij naar het effect op het welbevinden van verpleeghuisbewoners met dementie in Nederland. Denk hierbij aan een positieve verandering op de stemming, de bloeddruk en de kwaliteit van leven van deze cliënten.'

'Het toegepaste UVB-licht is een speciaal spectrum van de zonnebank dat zorgt voor de aanmaak van vitamine D. Als het aanslaat, kan dit ook bijdragen aan de vermindering van het aantal medicijnen dat een cliënt moet innemen (het voorkomen van polyfarmacie).'

'Promotie-onderzoek en werken is een drukke combinatie, maar de 'drive' om iets interessants te onderzoeken geeft je kracht. Je wilt je verdiepen en op het werk er ook volledig zijn. Ik vind het alle moeite waard om dit te onderzoeken, ik vind het belangrijk. Daarnaast begeleid ik startende onderzoekers bij onze organisatie zodat ook zij de juiste mogelijkheden krijgen.'

Structurele financiering voor kennisontwikkeling ouderenzorg

In 2018 kreeg het UNC-ZH en de vijf andere samenwerkende academische netwerken Ouderenzorg (samen SANO) goed nieuws: het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft besloten om structurele financiering te verlenen. Met deze subsidie kunnen de netwerken de organisatie en werkwijze versterken en verbeteren.

Het Universitair Netwerk voor de Care sector Zuid-Holland (UNC-ZH) bestaat in 2018 al 13 jaar en is klaar voor verdere groei. Met de subsidie van vier ton van het ministerie van VWS wil het Zuid-Hollandse ouderenzorgnetwerk de samenwerking en uitwisseling met de aangesloten instellingen versterken.

Coördinatie en verbinding

'Door het aanstellen van coördinatoren op onze onderzoeksthema's en verbindingspersonen (linking pins) in de zorginstellingen, kunnen wij de wetenschappelijke onderzoeken nog beter stimuleren en begeleiden. De uitwisseling en invoering van de verworven kennis worden ook belangrijke taken van deze collega's,' zo geeft UNC-ZH-voorzitter en hoogleraar Ouderengeneeskunde Wilco Achterberg aan, 'Het wetenschappelijk onderzoek en de kennisuitwisseling leveren een belangrijke bijdrage aan het

verbeteren van de ouderenzorg in de verpleeginstellingen. Dankzij deze subsidie kunnen we dit in nog betere samenwerking voortzetten.'

Versterking infrastructuur

Met de subsidie zullen verschillende onderzoeken worden ondersteund, zoals onderzoek naar pijn en kwaliteit van leven bij dementie, en onderzoek naar het effect van zonnebanken bij verpleeghuisbewoners. Ook wordt voor de geriatrische revalidatie een digitaal platform ontwikkeld, waar data worden verzameld van meerdere instellingen. Deze data worden gebruikt voor kwaliteitsverbetering en wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast zal de infrastructuur van het netwerk worden versterkt, en worden mogelijkheden gecreëerd om makkelijker kennis met elkaar te delen.

Kwaliteit langdurige zorg

Het ministerie van VWS heeft deze subsidie verstrekt om de kwaliteit van zorg in de langdurige zorg te verhogen. Gezamenlijk kennis maken, kennis delen en kennis gebruiken zijn daarbij belangrijk. VWS ziet het UNC-ZH en de andere academische netwerken hierin als een belangrijke partner.

Start Linking pins

Verbindingspersonen tussen onderzoek en praktijk

In het kader van de structurele financiering van ZonMw voor het verbeteren van de infrastructuur (zie bericht hiervoor) zijn de eerste linking pins in 2018 gestart. Deze linking pins zijn medewerkers uit de organisaties die de verbinding gaan leggen tussen het netwerk, het onderzoek en de praktijk. Wat speelt er in een organisatie op het gebied van onderzoek? Wat zijn interessante vragen om verder te onderzoeken? Dit zijn voorbeelden van vragen die de linking pins in de gaten houden.

Start Onderzoekers

Ter ondersteuning van lopende onderzoeken

Dankzij de structurele financiering van ZonMw werd het voor het UNC-ZH ook mogelijk om onderzoekers in dienst te nemen. Voor de ondersteuning van onderzoeken in ons netwerk zijn vier senior onderzoekers gestart. Zij zullen onderzoeksprojecten ondersteunen.

Deze parttime aanstellingen zijn nodig om de voortgang van de onderzoeken beter te waarborgen. Sommige onderzoeken vragen veel tijd en specifieke expertise. Hier stellen de senior onderzoekers zich voor en vertellen zij waar zij aan (gaan) werken voor het UNC-ZH, naast hun andere functies.

Paulien van Dam (LUMC)

Arts in opleiding tot onderzoeker Paulien van Dam volgt de opleiding Specialisme Ouderengeneeskunde en doet tegelijkertijd onderzoek. In haar onderzoek kijkt zij naar het effect van paracetamol op kwaliteit van leven bij mensen met gevorderde dementie in een verpleeghuis.

Paulien: 'De combinatie opleiding en onderzoek bevalt mij heel goed. Het verbreedt je beeld. Ik heb het afgelopen jaar bijvoorbeeld op elke deelnemende locatie een workshop gegeven. Het is mooi om te merken dat de zorg al veel herkent. Het inzetten van observatie en de pijnscorelijst (Mobid-2) uit het onderzoek is minder bekend. Ik krijg de terugkoppeling dat ze het observeren van non-verbale signalen daarna ook meer toepassen in hun zorg voor de cliënten. Het onderzoek brengt extra werk voor de zorg maar levert ook zeker leermomenten op.'

'Met mijn onderzoek wil ik mensen kunnen helpen die niet kunnen aangeven dat ze pijn of andere problemen hebben. Als iemand een lage score op kwaliteit van leven heeft, kan een proef met paracetamol in de juiste dosering helpen. Als het aanslaat geeft dit een indicatie en moet het achterliggende probleem ook onderzocht worden. Het gedrag van de cliënt kan positief veranderen wat ook weer een positief effect heeft op het werk en de zorg van de mensen eromheen.'

UNC-ZH Kenniscafé

Het Ontbijtproject en GR Zorgpaden

Tijdens het Kenniscafé bij Argos Zorggroep op 11 april was Rosier Hooglander, student Geneeskunde, te gast om te vertellen over het Ontbijtproject. Gastsprekers Martine Bochove, specialist Ouderengeneeskunde bij Argos Zorggroep en Arjan Lansbergen, Master geriatrie fysiotherapeut bij dezelfde organisatie, deelden hun kennis over het zorgpad binnen de GR in Marnix Revalidatiecentrum voor ouderen.

Het Ontbijtproject van Argos Zorggroep won de UNC-ZH Stimuleringssubsidie in 2015. Met deze subsidie onderzocht Argos Zorggroep de effecten van Het 'Ontbijtproject: Een goede start van de dag' op kwaliteit van leven bij mensen met dementie met onafhankelijke observaties (dementia care mapping). Tijdens dit Kenniscafé deelden de onderzoeker van dit project de resultaten. In het tweede deel leerden de aanwezigen meer over het functiegerichte zorgpad dat Argos heeft ontwikkeld voor de GR cliënten.

UNC-ZH Kenniscafé

Van regels naar relaties

Bij Topaz wordt allerlei praktijkgericht onderzoek gedaan in het kader van Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg, van regels naar relaties. Wat gebeurt er in de dagelijkse praktijk en hoe ervaren de betrokkenen dit? Onderzoekers van Topaz vertelden erover tijdens een levendig kenniscafé dat Topaz 9 november 2018 met het UNC-ZH organiseerde. Op de website van het UNC-ZH zijn het verslag en de presentaties terug te vinden.

Topaz is een van de zorgorganisaties in het hart van de beweging van Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg (RVV) - Van regels naar relaties. Als ambassadeur delen zij actief hun bevindingen met anderen in het land. Doel van Radicale vernieuwing is dat wat van waarde is dat van waarde is voor bewoners van verpleeghuizen, naasten en medewerkers, steeds opnieuw uitgangspunt kan zijn van het leven, het wonen en de zorg.

Annemarie de Brabander (Topaz)

Annemarie de Brabander werkt als onderzoeker en fysiotherapeut bij Topaz. Zij startte twee jaar geleden met haar onderzoek voor Radicale vernieuwing verpleeghuiszorg 'Van regels naar relaties'. Het grootste gedeelte van het onderzoek is actie-onderzoek met verschillende onderzoeksmethoden als observaties, interviews en vragenlijsten. Zo wil zij inzicht krijgen in de wensen en behoeften van de bewoners, hun naasten, medewerkers en vrijwilligers.

'Vanuit Topaz heb ik de master Evidence based practice kunnen volgen. Het is leuk om als fysiotherapeute door onderzoek de praktijk te kunnen verbeteren, die combinatie vind ik heel mooi. Door de onderzoeksresultaten te delen krijg je meer bewustwording, reflectie en benodigde acties. Je ziet dat er zo meer inzicht komt in ieders rol en de onderlinge relaties om zo de samenwerking te verbeteren.'

'We willen voorkomen dat onderzoek alleen gedaan en beschreven wordt, daarom werken we eraan onderzoek en de opbrengsten ervan zichtbaar te maken. Door samen met de collega's aan de slag te gaan en de acties op te pakken om de praktijk te verbeteren. Om de resultaten ook buiten Topaz te verspreiden, organiseerden we in 2018 een goedbezocht Kenniscafé. De aanwezigen waren heel geïnteresseerd en stelden gerichte vragen, dat was mooi om te zien. Voor 2019 hebben we ook een Kenniscafé in de planning.'

Stimuleringssubsidie brengt praktijkvragen boven water

In 2015 startten we met de jaarlijkse UNC-ZH Stimuleringssubsidie. Het is duidelijk dat de subsidie steeds meer gaat leven, dit jaar hadden we acht inzendingen. Dit is ook dankzij het enthousiasmeringswerk van de linking pins en de prijswinnaars van vorig jaar. Zij brengen het onderzoek ook dichterbij de praktijk.

De onderzoeksvorstellen getuigden van grote betrokkenheid en de wens naar kwaliteit in de ouderenzorg. Helaas kan er maar een de winnaar zijn... De subsidie is dit jaar voor Mariska Vielvoye van Zonnehuisgroep Vlaardingen. Haar onderzoeksvorstel heet 'Revalidatie voor de mantelzorg na een CVA'. Als winnaar ontvangt zij begeleiding en gebruik van faciliteiten van het LUMC en € 15.000,- om aan het onderzoek te besteden.

Vouchers voor onderzoeksbegeleiding

Voor drie andere onderzoeksvorstellen wilden we toch graag een bijdrage leveren om de onderzoeken op te kunnen zetten. De inzenders hiervan ontvingen per onderzoek 10 uur onderzoeksbegeleiding vanuit het LUMC. De prijs werd uitgereikt op het symposium 'Op weg naar betere geriatrische revalidatie' afgelopen 5 oktober in Leiden.

Wilt u meer weten over de UNC-ZH Stimuleringssubsidie? In 2018 schreven we voor het Tijdschrift voor Ouderengeneeskunde een artikel over de vorige prijswinnaars.

Lisa Struijk (Aafje)

Lisa Spruijt werkt als verzorgende IG bij Aafje. Zij hielp mee bij het Q-PID-onderzoek, een onderzoek naar het effect van paracetamol op kwaliteit van leven, onbegrepen gedrag en pijn bij mensen met gevorderde dementie in een verpleeghuis. 'Voor het onderzoek startte, hadden we een bijeenkomst over wat we gaan doen en welke bewoners mee doen aan het onderzoek.

Dit werd gegeven door de onderzoekers.'

'Met de deelnemende ouderen deden we oefeningen met de handen en benen en bekeken we of ze pijn aangaven. Dit vulden we op een formulier in. Daarna startten we met de medicijnen. We wisten niet of we werkten met de paracetamol of met een placebo. Na zes weken deden we weer de oefeningen en keken of ze dan pijn aangaven. Ik vond het leuk om te doen maar ook moeilijk omdat de bewoners verschillende stadia van dementie hebben waardoor het soms lastig is om het uit te voeren.'

'Om pijn te observeren keken we naar gezichtsuitdrukkingen, naar fronsen of de ogen. Dit doe je normaal ook, maar nu lette je er nog meer op. Ik vind het heel goed om onderzoek te doen. Zo weet je bij dit onderzoek of het effect heeft om paracetamol te geven. Het zet jezelf weer aan het denken over je werk en het maakt dat je op een nieuwe manier oplet bij de bewoners.'

UNC-ZH Symposium Palliatieve zorg bij dementie

Elk jaar organiseren we een symposium op een van onze thema's. In 2018 hadden we zelfs twee symposia. Met de groei van het netwerk, de kennisdeling en onderzoeken is dit wellicht een nieuw ingezette trend voor het UNC-ZH.

Dit symposium viel vooral op door de kwaliteit van de sprekers, de diversiteit aan benaderingen van het thema en het betrokken publiek. Op deze dag viel genoeg te leren over palliatieve zorg bij dementie en welke nieuwe inzichten er worden ontwikkeld.

Speciale gast was prof. Kevin Brazil van Queens University in Belfast, Verenigd Koninkrijk. Hij maakte in zijn presentatie over Advance care planning een mooie link naar het toneelstuk King Lear van William Shakespeare.

In het verslag van het symposium kunt u de samenvattingen van de verschillende presentaties terug lezen.

LEES VERSLAG

Vlnr Onderzoeker en mede-organisator dr. Jenny van der Steen, key speaker prof. Kevin Brazil en aioto Paulien van Dam

UNCZH Universitair Netwerk voor de Care sector Zuid-Holland

Symposium Palliatieve zorg bij dementie

19 maart 2018

- Kevin Brazil**
Professor of Palliative Care
Queen's University Belfast, UK
- Jenny van der Steen**
Onderzoeker Public Health en Eerstelijngeneeskunde
Leids Universitair Medisch Centrum
- Natashe Lemos Dekker**
Onderzoeker Public Health en Eerstelijngeneeskunde
Leids Universitair Medisch Centrum
- Maartje Klapwijk**
Specialist Ouderengeneeskunde en onderzoeker 't Huis op de Waard, Marente, Leiden
- Carolien van Leussen**
Projectleider
Proeftuin Sociale Benadering voor de Tao of Care

Maandag
19 maart 2018
13.00 - 17.30 uur

LUMC Leiden
Burumazaal

Meer informatie en aanmelden:
www.lumc.nl/org/unc-zh/bijeenkomsten/symposiumPZ/

Alma van Meurs (Florence)

Bij zorginstelling Florence liep de eerste pilot van het UNC-ZH Meetplan GR. Fysiotherapeut Alma van Meurs was hier nauw bij betrokken: 'In deze pilot testten we vooral de gebruiksvriendelijkheid van de twee meetinstrumenten USER en COPM uit het Meetplan. Opties voor verbeteringen hebben we kenbaar gemaakt aan het UNC-ZH waarna deze zijn opgenomen in de update.'

'Wat vooral opviel is de duidelijke vertaling van de metingen: het systeem brengt de metingen in beeld in een grafiek. Op deze manier zijn de metingen goed te bespreken in het MDO en is de verpleging hierbij veel meer betrokken. Voor 2019 willen we bij Florence het meten met het Meetplan verder integreren in de geriatrische revalidatie en scholing hiervoor volgen.'

'Voor mijzelf is het een boeiend project; je werkt mee aan een kwaliteitsontwikkeling die toekomst biedt voor de geriatrische revalidatie. Ik vind het mooi om bij het UNC-ZH betrokken te zijn dat voorop loopt met deze digitale toepassing, en dat Florence hierbij vanaf het begin deelnam.'

Delen en leren: UNC-ZH op 24th Nordic Congress on Gerontology

Het tweejaarlijkse Nordic Congress on Gerontology is momenteel een van de belangrijkste congressen voor onderzoekers en professionals op het gebied van ouder worden. Daarbij heeft het UNC-ZH nauwe banden met de Universiteit van Bergen. Op het congres heeft het UNC-ZH haar kennis uitgebreid kunnen delen en inzichten gekregen in onderzoeken uit andere landen.

Lessons of a lifetime

Het thema Lessons of a lifetime gaf ruimte aan veel verschillende benaderingen van het ouder worden: sociaal-economische, e-health, geneeskundige; het aanbod was heel gevarieerd. Het UNC-ZH was aanwezig met (senior) onderzoekers en aios uit het netwerk en het Leids Universitair Medisch centrum, en natuurlijk netwerkvoorzitter en hoogleraar Ouderengeneeskunde Wilco Achterberg.

Met meerdere posterpresentaties en presentaties deelde het UNC-ZH haar kennis met de aanwezigen. Ook was het een gelegenheid om internationale samenwerkingspartners te treffen. Zo waren er ook gedeelde symposia binnen het congres met Noorwegen en het Verenigd Koninkrijk waaruit de internationale samenwerking blijkt.

Met de klok mee: Reidun Sandvik (Universiteit Bergen) samen met Paulien van Dam (UNC-ZH); internationaal symposium met Bettina Husebo (Universiteit Bergen), Elizabeth Sampson (London University College), Natashe Lemos Dekker, Maartje Klapwijk en Jenny van der Steen (alle drie UNC-ZH); Hanneke Smaling (UNC-ZH), Catharina Melander (Lulea University), Oscar Tranvag (Universiteit Bergen) en Dagfinn Naden (Oslo en Akershus Universiteit); team UNC-ZH in Oslo.

Maartje Klapwijk (Marente)

'Al tijdens mijn opleiding tot Specialist Ouderengeneeskunde werd ik gegrepen door de cliënten met dementie. Het is elke keer weer zo verschillend hoe de dementie zich uit, vaak ook met lichamelijke en psychische beperkingen waarmee je rekening moet houden. Dit maakt het voor mij heel divers en afwisselend.'

'Bij Marente krijg ik de ruimte om mijn werk als Specialist Ouderengeneeskunde te combineren met wetenschappelijk onderzoek bij het LUMC. Onderzoek doen vind ik heel leuk, juist om de praktische kennis vanuit de praktijk te combineren met wetenschap. In 2018 heb ik grote stappen gemaakt voor onderzoeken die in 2019 worden uitgevoerd en afgerond. Met het doen van onderzoek hoop ik bij te dragen aan de verbetering van de zorg en kwaliteit van leven en ook de kwaliteit van sterven voor mensen met dementie.'

'De kennis die ik opdoe tijdens mijn werk als arts en mijn onderzoek wil ik graag verspreiden. De koppeling met onderwijs vind ik heel belangrijk, zowel aan de opleiding in Leiden als binnen Marente. Er wordt dagelijks heel veel goede zorg gegeven, maar ik zie ook ruimte voor verbetering, in het verpleeghuis en daar buiten. Wetenschappelijke onderbouwing van de geboden zorg ontbreekt nu vaak, terwijl dat beter inzicht geeft in wat werkt en niet werkt.'

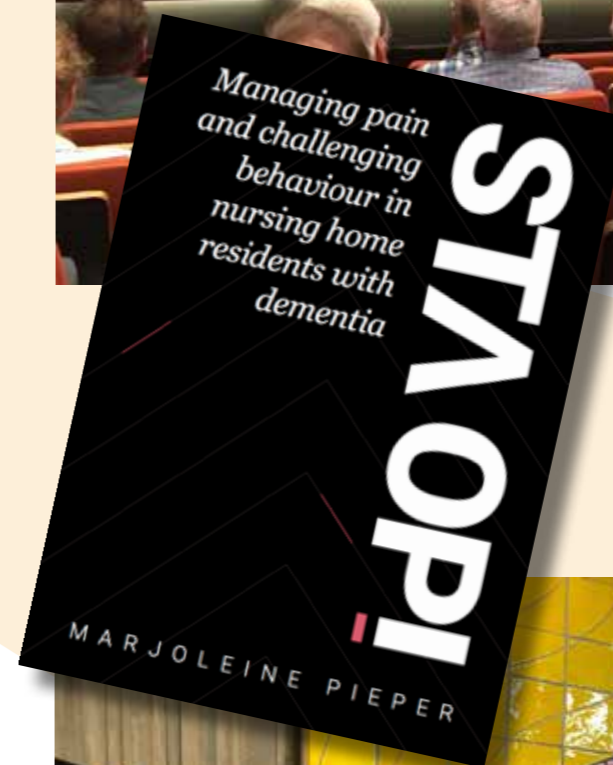
Marjoleine Pieper promoveert op STA OP!-onderzoek

De STA OP! studie is een stapsgewijze interventie voor het verminderen van onbegrepen gedrag en pijn bij ouderen met dementie. Marjoleine Pieper verdedigde 16 mei 2018 haar proefschrift op de Vrije Universiteit in Amsterdam.

Marjoleine Pieper werkte toen als psycholoog bij Topaz en is wetenschappelijk docent bij het LUMC. Bij het verdedigen volgden mooie discussies over haar onderzoek. Hoogleraar Ouderengeneeskunde, promotor en voorzitter UNC-ZH prof. dr. Wilco Achterberg hield de laudatio (de lofrede) en overhandigde de bul aan Marjoleine. Haar onderzoek valt binnen het UNC-ZH thema Kwaliteit van leven bij dementie.

Marjoleine Pieper - *STA OP! Managing pain and challenging behaviour in nursing home residents with dementia*

UNC-ZH - Samenwerking in de praktijk

Annemiek Overboom (Saffier)

'Wat wij heel belangrijk vinden bij Saffier en daarmee bij het UNC-ZH is het steeds meer evidence based werken en een klimaat van leren en ontwikkelen binnen de organisatie. Het netwerk geeft daarbij steun in de rug, samen met het Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg om samen de kwaliteit te verbeteren en het lerend vermogen te versterken,' aldus Saffier-bestuurder Annemiek Overboom.

'We geven aan medewerkers de mogelijkheid om bij te scholen, niet alleen vakinhoudelijk maar ook vaardigheidstrainingen. In het kader van leren en ontwikkelen, zijn er interactieve bijeenkomsten opgezet door medewerkers. Zo kunnen collega's van elkaar leren en vragen stellen.'

'Het derde belangrijke punt is het wetenschappelijk onderzoek. De samenwerking met organisaties in het UNC-ZH-netwerk geeft de kans om schaal aan te brengen. Medewerkers vinden het vaak leuk om deze manier met hun eigen vak aan de slag te gaan. Zoals het UNC-ZH Meetplan in de GR: door dit met elkaar te doen kom je erachter of het heilzaam is voor de patiënt of niet.'

UNC-ZH Thema

Geriatrische revalidatie

LINKS

Overzicht onderzoeken GR

Handleiding Basisset GR UNC-ZH

Roadmap-paper

Binnen het UNC-ZH werken we met de lidorganisaties aan de ontwikkeling en implementatie van een Basisset Meetplan Geriatrische Revalidatie (GR). Om deze ontwikkeling en implementatie te ondersteunen hebben we in 2018 diverse acties ondernomen:

- 1 er is een 'Handleiding Basisset GR UNC-ZH' geschreven;
- 2 er is een roadmap-paper 'Op Weg naar betere Geriatrische Revalidatie door Structureel Meten en Evalueren van patiëntuitkomsten' geschreven;
- 3 er is een 'themagroep GR' opgericht waarin professionals uit de lidorganisaties participeren. Onder leiding van de coördinator GR komt deze themagroep regelmatig bijeen om met elkaar ervaringen uit te delen;

4 er is een pilot-onderzoek uitgevoerd naar de implementatie van QuestManager. De digitale versie van de Basisset die gekoppeld wordt aan het elektronisch patiëntendossier. De koppeling met Ysis en Nedap is reeds gerealiseerd;

5 er is een teamscholing 'Revalidatiedoelen meetbaar maken' ontwikkeld en

6 filmmateriaal ter ondersteuning van de implementatie van de Basisset gemaakt.

De coördinator GR heeft diverse werkbezoeken afgelegd naar zorginstellingen zowel binnen als buiten het UNC-ZH om de opgedane kennis en ervaringen met de Basisset te delen.

In 2018

- 5 Publicaties
- 8 Presentaties
- 6 Lopende onderzoeken
- 8 Posterpresentaties

Nieuwe onderzoeken op Geriatrische revalidatie:

- Pijn bij afasie
- Therapeutisch klimaat in de geriatrische revalidatie

Overzicht onderzoeken Geriatrische revalidatie

Ad Blom (Pieter van Foreest)

'Onderzoek in de organisatie vind ik een belangrijke toevoeging om te blijven ontwikkelen. Kennis levert een bijdrage aan goede zorg en brengt voordelen voor medewerkers en cliënten,' aldus Ad Blom. Om die reden is hij dan ook al 10 jaar voorzitter van de Wetenschappelijke Onderzoekscommissie (WOC) bij Pieter van Foreest. Als programmamanager Innovatie en expertise draagt hij bij aan het opzetten en toepassen van onderzoek en nieuwe technologieën.

'Als WOC stimuleren we onderzoek en een innovatiecultuur. In 2018 hadden we zes lopende onderzoeken en zeven serieuze innovatiepilots. In 2017 won collega Melanie van der Velde de UNC-ZH stimuleringssubsidie, daarin hebben we haar begeleid. Je ziet dat zo'n prijs een positief effect heeft op de onderzoekscultuur in de organisatie.'

'In 2019 willen we toegepast onderzoek op de kaart krijgen, een overzicht hebben van interessante afstudeeropdrachten voor hbo en mbo. Daar moet je je voordeel mee doen en het een podium geven. We werken ook aan een duidelijke onderzoeksagenda om overzicht te hebben en te houden. Dit laatste is een van de prioriteiten in 2019.'

UNC-ZH Thema Kwaliteit van leven bij dementie

Onze onderzoeksvragen binnen het thema kwaliteit van leven bij dementie worden geïnspireerd door vragen uit de praktijk, waarbij de ervaringen van zorgprofessionals uit het UNC-ZH, en die van mensen met dementie en hun naasten als belangrijkste inspiratiebron dienen.

Onze projecten richten zich op het vinden van in de praktijk toepasbare handvatten om de kwaliteit van leven van mensen met dementie te verbeteren en te behouden. Het gaat hierbij om wat mensen met dementie bij vroege diagnose dementie zelf belangrijk vinden voor hun kwaliteit van leven, de transitie en het behoud van betekenisvolle activiteiten bij een opname in het verpleeghuis, en het kunnen inzetten van gepersonaliseerde interventies voor het behoud van kwaliteit van leven als mensen met dementie eenmaal in het verpleeghuis wonen.

Onderwerpen waar wij ons op richten betreffen problemen zoals pijn en onbegrepen gedrag, maar ook zorgafhankelijkheid en

LINKS

Overzicht onderzoeken Kwaliteit van leven bij dementie

Visie op onderzoeksthema Kwaliteit van leven bij dementie

mantelzorgbelasting. Om tot een optimaal resultaat te komen, streven wij ernaar de zorgpraktijk, het onderzoek en onderwijs waar mogelijk te integreren.

Zo zijn we in het afgelopen jaar begonnen met een scoping review naar activiteiten die kwaliteit van leven van mensen met dementie in het verpleeghuis bevorderen en zijn we gestart met een promotietraject naar het behoud van betekenisvolle activiteiten.

Om de herkenning en behandeling van pijn bij mensen met dementie te verbeteren ontwikkelen we in samenwerking met het UNO-UMCG een pijnprogramma. In het afgelopen jaar is een pijntraining/ e-learning module ontwikkeld. De implementatie van pijnherkenning in de MDS (Minimale DataSet) en de implementatie van een betere pijnbehandeling staat voor het komende jaar op het programma.

In 2018

- 21 Publicaties
- 2 Presentaties
- 9 Lopende onderzoeken
- 6 Posterpresentaties
- 1 Proefschrift

Nieuwe onderzoeken op Kwaliteit van leven bij dementie:

- DANTON-studie
- Pijn in beeld en behandeld

Overzicht onderzoeken Kwaliteit van leven bij dementie

Arno Doornebosch (LUMC/UNC-ZH)

Arno Doornebosch UNC-ZH-coördinator voor geriatrische revalidatie (GR): 'De rode draad in 2018 was het Meetplan GR. Zoals het opstellen van een 'roadmap-paper': waar zijn we gestart en waarom en wat is de stip aan de horizon? Implementatiewerkshops, het realiseren van de koppeling met QuestManager en de ontwikkeling van instructiefilmpjes over het Meetplan, maakten de basis compleet.'

'Een van de hoogtepunten was het UNC-ZH symposium 'Op weg naar betere geriatrische revalidatie'. Met goede sfeer en ruimte voor kennis delen en netwerken. Ook na het symposium komen er reacties binnen voor samenwerkingen of presentatieverzoeken. Een posterpresentatie tijdens het internationale EUGMS-congres in Berlijn heeft ook resultaten opgeleverd; zowel direct als via ResearchGate wordt het Meetplan internationaal veel bekeken.'

'In 2018 hebben we gas bijgezet om de koppelingen met het elektronisch cliëntendossier en de onderdelen van het Meetplan bij iedere lidorganisatie op orde te krijgen. Het belangrijkste van het Meetplan is de uniformiteit in het meten, zodanig dat er uitwisseling mogelijk is en dat we kennis kunnen onderbouwen. In plaats van wisselende inzichten per organisatie, kunnen we de patiënten straks met bijvoorbeeld een centrale intake overal goede basiszorg in geriatrische revalidatie bieden.'

UNC-ZH Thema Palliatieve zorg bij dementie

Op het 24th Nordic conference of Gerontology in Oslo in mei organiseerden Jenny van der Steen en Maartje Klapwijk een symposium 'End-of-life care and treatment in people with dementia'. Samen met internationale collega's Bettina Husebo (Universiteit Bergen), Elizabeth Sampson (London University College), Natashe Lemos Dekker (UNC-ZH) verzorgden zij dit symposium binnen het congres.

De kennis die we opdoen in onze thema's willen we graag verspreiden en overbrengen, ook via onderwijs. Voor palliatieve zorg bij dementie ontwikkelden Jenny van der Steen en Maartje Klapwijk een online nascholing voor specialisten ouderengeneeskunde. Voor verpleging van het LUMC was een ochtendprogramma Palliatieve zorg bij dementie georganiseerd.

In 2018

3 Publicaties
20 Presentaties
5 Lopende onderzoeken
1 Posterpresentatie

Nieuwe onderzoeken op Palliatieve zorg bij dementie:

- Communicatie over de laatste levensfase en het levenseinde

Overzicht onderzoeken Palliatieve Zorg bij dementie

Abi Akintola (LUMC/UNC-ZH)

Abi zet haar kennis als buitenlands gediplomeerd arts in als senior onderzoeker bij het LUMC. Haar fascinatie is veroudering en hoe mensen gezond ouder kunnen worden. Voor haar promotie onderzocht zij de rol van het brein hierin, en nu benadert zij met haar onderzoek de persoon als geheel.

'Voor het UNC-ZH doe ik onderzoek in het thema Kwaliteit van leven bij dementie. Welke zinvolle interventies zijn er nu in het veld, en wat zijn de 'best practices'? Dit willen we in kaart brengen samen met wat er wereldwijd gebeurt: wat is er internationaal te vinden in alle artikelen? Elk huis doet nu iets anders, en heeft misschien iets moois in handen. Met de overlap willen we een richtlijn vaststellen van niet-medicinale behandelingen voor mensen met dementie.'

'Daarnaast willen we dit vertalen naar persoonsgerichte zorg: wat vind de nieuwe cliënt leuk en belangrijk, wat zijn zijn passies? Denk bijvoorbeeld aan muziek. Door een bestand van bewezen interventies met specificaties op te bouwen, moet het eenvoudiger worden om de juiste interventie voor die cliënt te vinden. Iemand met dementie moet niet alleen thuis, maar ook na opname gelukkig zijn, tot en met het eind.'

UNC-ZH Symposium

'Op weg naar betere geriatrische revalidatie'

Begin oktober was het tijd voor het UNC-ZH symposium op het thema Geriatrische revalidatie. Op de mooie locatie Stadsgehoorzaal in Leiden. Het symposium had als titel en thema 'Op weg naar betere geriatrische revalidatie': met nieuwe inzichten uit onderzoeken én het UNC-ZH Meetplan Geriatrische revalidatie kunnen we de revalidatie van ouderen verbeteren.

Het ontwikkelen van meetinstrumenten en uniform opslaan van meetgegevens is hierbij een belangrijk onderdeel. Het Meetplan GR van het UNC-ZH was dan ook de aanleiding van dit symposium. Ook de mensen die ermee werken, geven aan dat die uniformiteit en meetbaarheid belangrijk is, zo liet Sandra Verbeek zien in haar presentatie. Met dit symposium wilden wij een aantal belangrijke ontwikkelingen in het meten in de ouderenrevalidatie laten zien. De organisaties uit het netwerk konden met posterpresentaties bovendien hun projecten op ouderenrevalidatie laten zien. Hier kwamen veel bezoekers op af, een mooie dag vol kennisuitwisseling

Oud-politicus, ex-zwemster en televisiepresentatrice Erica Terpstra vertelde in een vooraf opgenomen interview met prof. dr. Wilco Achterberg over haar ervaringen als revalidatiepatiënt. Het was een hartelijk en verhelderend interview.

LEES VERSLAG

UNCZH Samenwerkend Netwerk voor de Care sector Zuid-Holland

5 OKTOBER 2018 SYMPOSIUM

Op weg naar betere geriatrische revalidatie

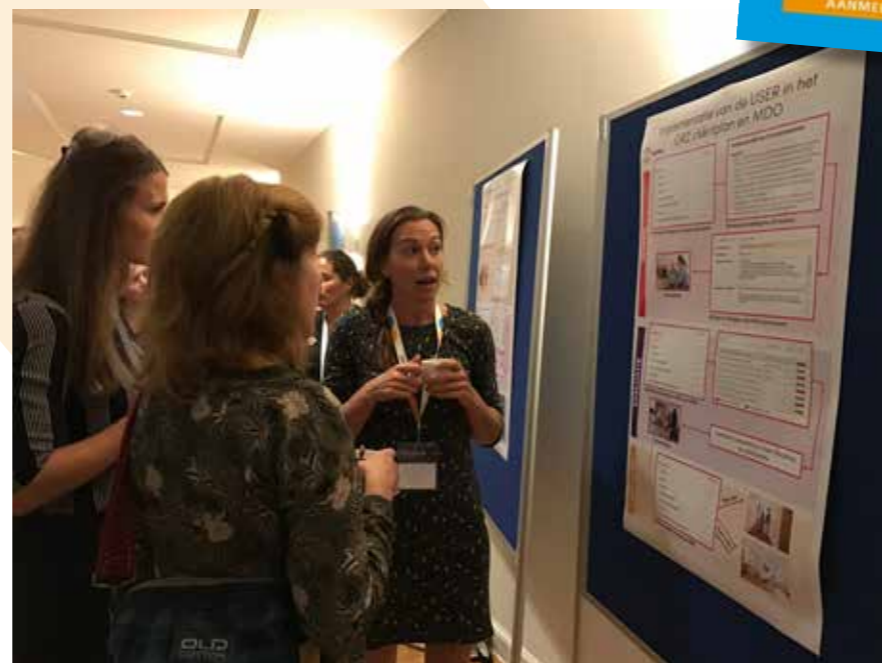
SPREKERS

- Prof. dr. Wilco Achterberg
- Dr. Sandra van Beek
- Dr. Leonoor van Dam van Isseelt
- Arno Doornebosch Msc.
- Dr. Anouk Kabboord
- Prof.-emeritus Job Klevit
- Dr. Annemiek Overboom
- Dr. Ewout Smit
- Prof. dr. Jeanine Verbunt

Uitreiking UNC-ZH Stimuleringsubsidie 2018

AANMELDEN

Locatie	Stadsgehoorzaal
	In Leiden
Inloop	9.00 uur
Aanvang	9.30 uur
Borrel	16.15 uur
Kosten	
Leden	€ 50,-
niet-leden	€ 100,-

Christa Nanninga (Zonnehuisgroep Vlaardingen)

'Mijn werk als fysiotherapeut combineer ik met promotieonderzoek in Groningen. In 2018 zag ik de functie voor Linking pin in het UNC-ZH, dat past heel goed bij mijn interesses. Er wordt veel onderzoek gedaan, maar veel kennis komt niet altijd in de praktijk terecht. Als Linking pin kun je de verbindende factor tussen onderzoek en praktijk zijn.'

'In 2018 hebben we onderzoeksvoorstellen ingediend voor de UNC-ZH Stimuleringssubsidie. Heel leuk is dan dat collega Mariska Vielvoye deze prijs heeft gewonnen voor haar onderzoek over mantelzorg. Ze is heel enthousiast en werd ook van alle kanten gefeliciteerd. Dat zet onderzoek ook gelijk in de schijnwerpers.'

'In 2018 was het voor ons als Linking pins in deze nieuwe functie pionieren. Het was heel prettig om dit in een groep te doen samen met het UNC-ZH. Het overzicht krijgen in de organisatie was belangrijk: wie is waarmee bezig, wie moet je waarvoor hebben. In 2019 willen we met de WOC onderzoek nog versterken: mensen betrekken en enthousiasmeren, en werken aan goede communicatie zodat informatie ook op de juiste plek terechtkomt.'

Delen en leren: EUGMS in Berlijn

Het EuGMS-congres is het internationale congres van de European Geriatric Medicine Society. Het thema dit jaar was 'Advancing Geriatric Medicine in a Modern World'. Op het congres waren meer dan 1400 deelnemers uit 64 landen.

De komende tien jaar zal geriatrische revalidatie verder ontwikkelen richting innovatieve diagnostische en therapeutische benaderingen. Het EuGMS-congres stond dit jaar in het teken van innovaties op technologisch en farmaceutisch gebied.

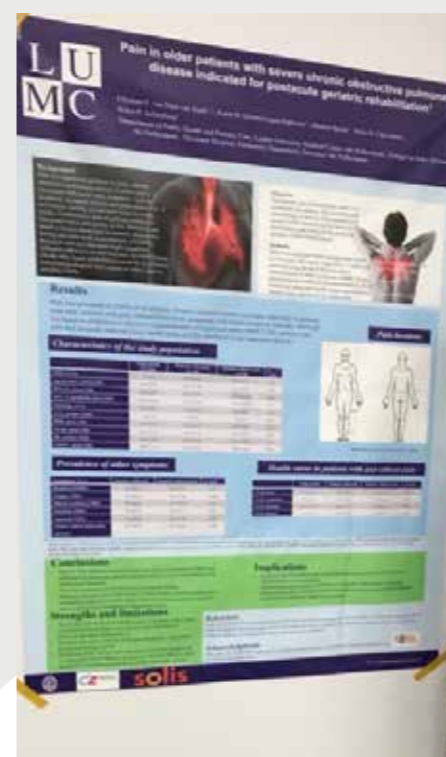
Het EuGMS is een belangrijk congres voor onze sectie Geriatrische revalidatie. Een groep vanuit het netwerk en het LUMC ging op pad naar Berlijn. Lees hier het verslag van onze presentaties.

Op dit congres startte een Europese interestgroep Geriatric rehabilitation tijdens het symposium 'Towards a European consensus on Geriatric Rehabilitation'. Het symposium werd geleid door Prof. Dr. Jos Schols en Prof. Dr. Wilco Achterberg. Onder andere dr. Romke van Balen van het LUMC en UNC-ZH gaf een presentatie. De focus van deze werkgroep draait om de vraag: hoe krijgen we de geriatrische revalidatie in Europa meer op een lijn? Daarvoor starten zij eerst met onderzoeken hoe pakt men de geriatrische revalidatie in de landen aan?

Coördinator GR Arno Doonebosch en onderzoeker Gemma Smout met hun posterpresentaties op EUGMS. Leonoor van Dam van Isselt (onder) had twee posterpresentaties. In het verslag leest u hier meer over.

Het begint bij de organisatie(s)

Het UNC-ZH netwerk groeit. Vooral in activiteiten en daarmee mensen die zich daarmee bezighouden. Denk aan toename van wetenschappelijk onderzoek, daarmee toename in aantal onderzoekers, in begeleidingsuren, in coördinatie, in kennis delen. Het is een continue gang van telkens nieuwe en langer lopende boeiende onderzoeksvragen en daarbij horende activiteiten. Met telkens het gezamenlijke doel voor ogen: de zorg voor ouderen verbeteren door wetenschappelijke toetsing.

Zo veel mensen en activiteiten, in het LUMC en in de organisaties, verspreid over verschillende huizen, samenwerkingen met externe partijen, vroeg om een nieuwe inrichting van ons bestuur. In 2018 is een dagelijks bestuur ingesteld en een kascontrolegroep. Door het samenstellen van deze subgroepen van het bestuurdersoverleg - unaniem samengesteld tijdens het bestuurdersoverleg - is het mogelijk om slagvaardig te handelen.

Lerend netwerk

Het UNC-ZH is meer gaan optreden als lerend netwerk ten behoeve van de leden van het UNC-ZH en wil daarmee ook nadrukkelijk aansluiten bij de uitgangspunten van het Kwaliteitskader Verpleeghuiszorg dat aansluit bij de doelstellingen van het UNC-ZH. Dit Kwaliteitskader wordt als leidraad gebruikt bij de ontwikkeling van onze projecten. Concreet stimuleren wij het delen van kennis, het delen van kwaliteitsplannen, en stimuleren wij uitwisseling van medewerkers in het kader van leren en reflecteren. Hiervoor is o.a. binnen het UNC-ZH een werkgroep 'lerend netwerk' gestart waarin beleidsmedewerkers van de lidorganisaties met elkaar de plannen van de organisaties rondom de uitvoering van het Kwaliteitskader bespreken en ervaringen uitwisselen.

Bestuurders en WOC-voorzitters van de zorgorganisaties

Vlnr Monique Caljouw (coördinator, senior onderzoeker), Wilco Achterberg (hoogleraar en voorzitter), Arno Doornebosch (coördinator GR) en Eveline Korving (coördinator Kennis & Communicatie)

Samenwerkingen

Elk jaar organiseren de Samenwerkende Academische Netwerken Ouderenzorg (SANO) een wetenschapsdag. In 2018 waren we op bezoek bij het UNO-UMCG in Groningen. Alle netwerken verzorgden een workshop. Vooraf vond ook het tweejaarlijkse coördinatorenoverleg plaats. Sinds dit jaar alle netwerken een medewerker voor communicatie hebben, vindt ook op dit vlak regelmatig overleg plaats.

Samenwerking binnen het UNC-ZH en met externe samenwerkingspartners of stakeholders

In de komende jaren wordt samenwerking tussen partijen steeds belangrijker, om zowel wetenschappelijke als praktijk innoverende initiatieven te laten slagen. Daartoe zal zo veel als nodig worden samengewerkt met relevante partijen zowel binnen de regio Zuid-Holland, als nationaal en waar nodig ook internationaal.

Deze samenwerking loopt uiteen van intensief samen optrekken in de ontwikkeling en verspreiding van kennis alsook het gebruiken van elkaars netwerk om dit doel te realiseren.

Regionale samenwerking

Om de onderzoeksthema's beter af te kunnen stemmen op de wensen en behoeften van ouderen en mantelzorgers wil het UNC-ZH in de komende jaren zich actief inzetten op participatie van ouderen- en cliënten in zowel onderzoek als de verspreiding van kennis.

Met de volgende regionale instellingen zijn reeds contacten en vormen van samenwerking:

- Transmuralis, Leiden
- Stichting Topcare, Leiden
- Activite, Leiderdorp
- Boerhaave Nascholing, Leiden
- Ouderenberaad Zorg en Welzijn Regio Zuid-Holland Noord
- Propallia, Leiden
- Transmurale zorg Den Haag en omstreken
- Hogescholen en de ROC's in Zuid-Holland

Landelijke samenwerking

Het UNC-ZH werkt samen met:

- Actiz
- Vilans
- Verenso
- V&VN
- Paramedisch Instituut
- StudioGRZ
- VIR e-Care Solutions BV

Samenwerkingen in onderzoek

Er zijn samenwerkingsverbanden op het gebied van:

- Het thema geriatrische revalidatie met: Solis, Deventer; RSZK/de Zorgboog, Bladel/Bakel.
- En alle SANO-leden: op de thema's geriatrische revalidatie, kwaliteit van leven en dementie. Tevens vindt verkenning plaats t.a.v. samenwerking op cliëntparticipatie.

Internationale samenwerking

- Nottingham University, United Kingdom (Dr. Adam Gordon): thema geriatrische revalidatie en kwaliteit van leven bij dementie
- Universiteit van Bergen, Noorwegen (Prof.dr. Bettina Husebø): thema kwaliteit van leven bij dementie
- European Association for Palliative Care (EAPC) (Dr.ir. Jenny van der Steen): thema palliatieve zorg
- European Geriatric Medicine Society (EUGMS) (Prof.dr Wilco Achterberg): thema geriatrische revalidatie. O.a. oprichting taskforce geriatrische revalidatie en samenwerking in onderwijs.

'Academic leave' down under: een aanrader

UNC-ZH voorzitter en hoogleraar Ouderengeneeskunde Wilco Achterberg ging in de laatste maanden van 2018 op een academische reis naar Australië. Het sloot zijn jaar af en met dit verslag ook het jaarverslag van UNC-ZH.

Australië is een vreemd, maar ontzettend mooi land. Met 25 miljoen inwoners is het maar iets groter dan Nederland, maar al die mensen wonen in een paar steden aan het randje. Sydney en Melbourne hebben allebei zo'n 5 miljoen inwoners, en deze steden zijn zo uitgerekt dat je gerust 2 uur kwijt bent om van de ene naar de andere kant te rijden.

Hogere levensverwachting

Over het algemeen is Australië een gezond land: de gemiddelde levensverwachting ligt iets hoger dan in Nederland, wat vooral komt doordat er (in tegenstelling tot bij ons) een actief anti-rookbeleid is dat zorgt voor een veel lager percentage rokers. Sport is daar heel belangrijk, van jongs af aan doen de Australiërs allerhande sporten, met of zonder bal, en ze zijn daar

gemiddeld ook erg goed in: kijk maar naar hoeveel medailles ze per hoofd van de bevolking op de Olympische spelen halen- er is geen land dat het beter doet. Ook op straat zie je veel sportievelingen, van allerlei leeftijden, hollen of 'brisk-walken'. Ook veel ouderen zie je al vroeg op pad langs strand en park en er wordt ook veel gedaan om dat aantrekkelijk te maken, zo zie je veel fitness apparaten in de buitenlucht.

Obesitas

Het vreemde is, dat je ook veel obesitas hebt, dat dan ook weer meer dan in Nederland. Het viel ook op dat er, met name buiten de steden, relatief veel eettententjes zijn met een voorname-lijk vette hap als basis.

Nationale verschillen

Hoewel Australië een land is waar het begrip solidariteit nog iets betekent, waar er nog een bloeiende arbeiderspartij en vakbond is, waar arbeiders veel rechten, goed loon en goede zorgverzekering hebben, zijn er toch nog enorme sociale en gezondheidsverschillen. De oorspronkelijke bewoners, de Aboriginals en de Torres Straits people, hebben wel heel nadrukkelijk aan het kortste eind getrokken. Niet alleen zijn ze in de afgelopen 200 jaar van hun land verjaagd en beroofd van hun manier van leven, is hun aantal gedecimeerd door met de kolonisatie meegebrachte kadootjes (pokken, griep, syfilis), ook hebben zij nu nog steeds een enorme gezond-

heidsachterstand. De levensverwachting is meer dan 10 jaar minder dan die van de 'nieuwe australiërs', ziekten als Trachoom en Syfilis komen heel frequent voor, obesitas en verslaving (alcohol, benzine snuiven) maken het contrast tussen de oorspronkelijke en nieuwe bewoners uiterst schokkend.

Australië vs Nederland

Australië is ook een land waar de ouderenzorg goed te vergelijken is met die van Nederland. Zowel met de goede dingen (behoorlijke financiering, scholing, aansluiting bij de wetenschap, nadruk op kwaliteit van leven), als ook met de donkere kanten: de wachtlijsten voor de zwaardere typen thuiszorg zijn onbehoorlijk (voor

Cognitive decline Centre Sydney

Geriatrische revalidatie in Sydney

'Academic leave' down under (vervolg)

zwaarste pakket tot wel meer dan een jaar), en er de verpleeghuiszorg is de afgelopen jaren frequent door incidenten van slechte zorg aardig in de knel geduwd door de media. Er gaat nu een nationaal onderzoek komen, nadat er met de verborgen camera een aantal mishandelingen gefilmd zijn, en nadat een aantal klokkenluiders hebben gemeld dat er vaak te weinig, of te beperkt opgeleid personeel aanwezig is.

Personeelsnorm

Ook in Australië is er dus nu de roep om een 'personeelsnorm', ook daar waarschuwen experts dat dat niets

gaat opleveren, maar ook daar wordt er vaak meer waarde aan onderbuik dan aan evidence gehecht- dus die norm zal er wel komen.

Ik heb er veel mensen ontmoet die met de zorg en zorgonderzoek bezig zijn, en dat waren stuk voor stuk heel vriendelijke, creatieve en gepassioneerde mensen. Ik heb er dan ook veel geleerd over dementie, over geriatrische revalidatie, over het dementievriendelijk maken van de omgeving, over participatie van ouderen met dementie en over de samenwerking tussen universiteit en verpleeghuis. Daar zal ik u het komende jaar vast nog veel mee lastigvallen!

University of Technology in Sydney Pijn bij dementie

Een droogmolen in de tuin voor het thuisgevoel

Met de consul generaal in Sydney bij de Cleveringa-lezing

The Netherlands

16.8 million
12.9 % GDP on health
Health spending \$US5,385 per capita
GDP per capita \$US50,540
Life expectancy at birth 79.9 years
18% of population > 65 years

Australia

23.5 million
9.4% GDP on health
Health spending \$US4,708 per capita
GDP per capita \$US48,253
Life expectancy at birth 80.4 years
15% of population > 65 years

Publicaties

Thema Kwaliteit van leven bij dementie

Klapwijk MS, Caljouw MAA, Pieper MJC, Putter H, van der Steen JT, Achterberg WP. Change in quality of life after a multidisciplinary intervention for people with dementia: A cluster randomized controlled trial. *International Journal of Geriatric Psychiatry* 2018, June 28 epublished. (article)

Davies N, Klapwijk MS, van der Steen JT. Palliative Care and Dementia. In: MacLeod, RD, Van den Block L (eds.), *Textbook of Palliative Care*. Springer, 2018. Living reference. https://doi.org/10.1007/978-3-319-31738-0_113-1 (book chapter)

Smaling HJA, Joling KJ, van de Ven P, Bosmans JE, Simard J, Volicer L, Achterberg WP, Francke AL, van der Steen JT. Effects of the Namaste Care Family program on quality of life of nursing home residents with advanced dementia and on family caregiving experiences: Study protocol of a cluster-randomized controlled trial. *BMJ Open* 2018, in druk.

Veleva BI, van Bezooijen RL, Chel VGM, Numans ME, Caljouw MAA. Effect of ultraviolet light on mood, depressive disorders and well-being.

De Waard CS, Poot AJ, den Elzen WPJ, Wind AW, Caljouw MAA, Gussekloo J. Perceived doctor-patient relationship and satisfaction with general practitioner care in older persons in residential homes.

Poot AJ, de Waard CS, Wind AW, Caljouw MAA, Gussekloo J. A Structured Process Description of a Pragmatic Implementation Project: Improving Integrated Care for Older Persons in Residential Care Homes.

Streit S, Gussekloo J, e.a. Burden of cardiovascular disease across 29 countries and GPs' decision to treat hypertension in oldest-old.

van Blijswijk SCE, de Waard CS, van Peet PG, Keizer D, von Faber M, de Waal MWM, den Elzen WPJ, Gussekloo J, Blom JW. Wishes and needs of community-dwelling older persons concerning general practice: A qualitative study.

Pieper MJC, Achterberg WP, van der Steen JT, Francke AL. Implementation of a stepwise, multidisciplinary intervention for pain and challenging behaviour in dementia (STA OP!): A process evaluation. *Int J Integr Care* 2018, Sep 7;18(3):15.

Pieper MJC, van der Steen JT, Francke AL, Scherder EJA, Twisk JWR, Achterberg WP. Effects on pain of a stepwise multidisciplinary intervention (STA OP!) that targets pain and behavior in advanced dementia: A cluster randomized controlled trial. *Palliat Med* 2018;32(3):682-692.

van Dam PH, Achterberg WP, Gussekloo J, Husebo BS, Caljouw MAA. Quality of life and paracetamol in advanced dementia (Q-PID): protocol of a randomized double-blind placebo-controlled crossover trial. *BMC Geriatr*. 2018 Nov 14;18(1):279. doi: 10.1186/s12877-018-0974-1. PubMed PMID: 30428836; PubMed Central PMCID: PMC6234644.

Birkenhäger-Gillesse EG, Kollen BJ, Zuidema SU, Achterberg WP. The "more at home with dementia" program: a randomized controlled study protocol to determine how caregiver training affects the well-being of patients and caregivers. *BMC Geriatr*. 2018 Oct 22;18(1):252. doi: 10.1186/s12877-018-0948-3. PubMed PMID: 30348097; PubMed Central PMCID: PMC6196467.

Smaling HJA, Joling KJ, van de Ven PM, Bosmans JE, Simard J, Volicer L, Achterberg WP, Francke AL, van der Steen JT. Effects of the Namaste Care Family programme on quality of life of nursing home residents with advanced dementia and on family caregiving experiences: study protocol of a cluster-randomised controlled trial. *BMJ Open*. 2018 Oct 15;8(10):e025411. doi:10.1136/bmjopen-2018-025411. PubMed PMID: 30327407; PubMed Central PMCID: PMC6196971.

Pieper MJC, Achterberg WP, van der Steen JT, Francke AL. Implementation of a Stepwise, Multidisciplinary Intervention for Pain and Challenging Behaviour in Dementia (STA OP!): A Process Evaluation. *Int J Integr Care*. 2018 Sep 7;18(3):15. doi: 10.5334/ijic.3973. PubMed PMID: 30220897; PubMed Central PMCID: PMC6137609.

Klapwijk MS, Caljouw MAA, Pieper MJC, Putter H, van der Steen JT, Achterberg WP. Change in quality of life after a multidisciplinary intervention for people with dementia: A cluster randomized controlled trial. *Int J Geriatr Psychiatry*. 2018 Jun 11. doi: 10.1002/gps.4912. [Epub ahead of print] PubMed PMID: 29892989.

Kromhout MA, van Eijk M, Pieper MJC, Chel VGM, Achterberg WP, Numans ME. BeCaf study: caffeine and behaviour in nursing homes, a study protocol and EBM training program. *Neth J Med*. 2018 Apr;76(3):138-140. PubMed PMID: 29667596.

van Dingenen ECM, van Eijk M, Chel VGM, Engberts DP, Achterberg WP. [Death after a fall in patients with advanced dementia: cause of death natural or unnatural?]. *Ned Tijdschr Geneeskd*. 2018;162:D1967. Dutch. PubMed PMID: 29600920.

Birkenhäger-Gillesse EG, Kollen BJ, Achterberg WP, Boersma F, Jongman L, Zuidema SU. Effects of Psychosocial Interventions for Behavioral and Psychological Symptoms in Dementia on the Prescription of Psychotropic Drugs: A Systematic Review and Meta-Analyses. *J Am Med Dir Assoc*. 2018 Mar;19(3):276.e1-276.e9. doi: 10.1016/j.jamda.2017.12.100. Review. PubMed PMID: 29477773.

van Dalen-Kok AH, Achterberg WP, Rijkmans WE, Tukker-van Vuuren SA, Delwel S, de Vet HC, Lobbezoo F, de Waal MW. Pain Assessment in Impaired Cognition (PAIC): content validity of the Dutch version of a new and universal tool to measure pain in dementia. *Clin Interv Aging*. 2017 Dec 22;13:25-34. doi: 10.2147/CIA.S144651. eCollection 2018. PubMed PMID: 29317807; PubMed Central PMCID: PMC5743184.

Publicaties (vervolg)

Pieper MJ, van der Steen JT, Francke AL, Scherder EJ, Twisk JW, Achterberg WP. Effects on pain of a stepwise multidisciplinary intervention (STA OP!) that targets pain and behavior in advanced dementia: A cluster randomized controlled trial. *Palliat Med*. 2018 Mar;32(3):682-692. doi: 10.1177/0269216316689237. Epub 2017 Feb 1. PubMed PMID: 28142397.

van der Steen JT, Smaling HJA, van der Wouden JC, Bruinsma MS, Scholten RJPM, Vink AC. Music-based therapeutic interventions for people with dementia. *Cochrane Database Syst Rev*. 2018 Jul 23;7:CD003477. (Cochrane Database of Systematic Reviews 2018, Issue 7. Art. No.: CD003477.) DOI: 10.1002/14651858.CD003477.pub4.

Thema Geriatrische Revalidatie

van Dam van Isselt EF, van Wijngaarden J, Lok DJA, Achterberg WP. Geriatric rehabilitation in older patients with cardiovascular disease: a feasibility study. *Eur Geriatr Med*. 2018;9(6):853-861. doi: 10.1007/s41999-018-0119-2. Epub 2018 Oct 12. PubMed PMID: 30546796; PubMed Central PMCID: PMC6267640.

van der Sijp MPL, van Eijk M, Krijnen P, Schipper IB, Achterberg WP, Niggebrugge AHP. Screening for malnutrition in patients admitted to the hospital with a proximal femoral fracture. *Injury*. 2018 Dec;49(12):2239-2243. doi: 10.1016/j.injury.2018.09.034. Epub 2018 Sep 19. PubMed PMID: 30270013.

Kabboord AD, Van Eijk M, Buijck BI, Koopmans RTCM, van Balen R, Achterberg WP. Comorbidity and intercurrent diseases in geriatric stroke rehabilitation: a multicentre observational study in skilled nursing facilities. *Eur Geriatr Med*. 2018;9(3):347-353. doi: 10.1007/s41999-018-0043-5. Epub 2018 Mar 13. PubMed PMID: 29887923; PubMed Central PMCID: PMC5972181.

de Graaf JA, van Mierlo ML, Post MWM, Achterberg WP, Kappelle LJ, Visser-Meily JMA. Long-term restrictions in participation in stroke survivors under and over 70 years of age. *Disabil Rehabil*. 2018 Mar;40(6):637-645. doi: 10.1080/09638288.2016.1271466. Epub 2017 Jan 5. PubMed PMID: 28054834.

van Dam van Isselt EF, Groenewegen-Sipkema KH, van Eijk M, Chavannes NH, Achterberg WP. Pain in patients with chronic obstructive pulmonary disease indicated for post-acute pulmonary rehabilitation

Thema Palliatieve zorg bij dementie

Lemos Dekker N. Moral frames for lives worth living: Managing the end of life with dementia.

Hughes JC, Volicer L, van der Steen JT. Complexity and gaps: the high-hanging fruit of dementia and palliative care research. *Palliat Med* 2018;32(3):591-593.

Boogaard JA, de Vet HCW, van Soest-Poortvliet MC, Anema JR, Achterberg WP, van der Steen JT. Effects of two feedback interventions on end-of-life outcomes in nursing home residents with dementia: a cluster-randomized controlled three-armed trial. *Palliat Med* 2018 18 Mar;32(3):693-702.

Overig

Winder JY, Achterberg WP, Marinus J, Gardiner SL, Roos RAC. Assessment Scales for Patients with Advanced Huntington's Disease: Comparison of the UHDRS and UHDRS-FAP. *Mov Disord Clin Pract*. 2018 Aug 24;5(5):527-533. doi: 10.1002/mdc3.12646. eCollection 2018 Sep-Oct. PubMed PMID: 30515443; PubMed Central PMCID: PMC6207107.

Winder JY, Achterberg WP, Roos RAC. Marriage as Protector for Nursing Home Admission in Huntington's Disease. *J Huntingtons Dis*. 2018;7(3):251-257. doi: 10.3233/JHD-180305. PubMed PMID: 30103341.

Janssens JFAM, de Kort SJ, Achterberg WP, Kurrle S, Kerse N, Cameron ID, Touwen DP. Medical and moral considerations regarding complex medical decisions in older patients with multimorbidity: a compact deliberation framework. *BMC Geriatr*. 2018 Jan 25;18(1):25. doi: 10.1186/s12877-018-0707-5. PubMed PMID: 29370767; PubMed Central PMCID: PMC5785799.

www.unc-zh.nl

SAMEN
KENNIS
maken, delen
en toepassen